

Ca dd'iat scritu su fadu

“No est debadas chi nant sciadau o malivadau – naràt Sìrviu - est su fadu chi scriit sa vida de is òminis!”

“Deu no nci creu a su fadu”. Si-dd'iant nau totu e is duas, a primu Lionora e cuìndix'annus agoa Crara, pagu tempus apustis chi ddas iat connotas.

Dd'iant castiau cun oghixeddus arrisulanus e dd'iant torrau: “E insaras nara-mì anca podeus ligi su nostu!”

E a totu e is duas ddis iat arrespustu: “Ma no ti-nd'arregordas de comentis si seus connotus? Deu no depia essi inguni sa dii...”

Is prabaristas imbeciadas e frungias de Sìrviu si scarìngiant in d-un'arrisixeddu. Ma est un'arrisu tristu, prenu de amargura. E s'arriu de is arregordus ddi torrat a frusuai in conca, cant'annus funt passaus, coranta, cincuenta?, nd'at pèrdiu su contu.

Cussu dominigu aici atesu fut abarrau a solu in Casteddu, no fut torrau a bidda comentis a sèmpiri, su delegau provintziali dd'iat pediu de arbitrai una partida de vòlleis in Muristenis: “Fai-mì custu praxeri, Sìrviu, tèngiu custa piciochedda chi est a s'inghitzu, no est pràtiga e no tenit màchina, toca, bai e fai-ddi de segundu, aici dd'agiudas e apustis mi contas puru comentis si-dda scroxat”.

Aici, mancai murrungendi, a mangianu iat fatu su praxeri a s'amigu, e a su merii fut abarrau serrau in s'apostu suu, arròsciu, cun sa tristura chi ti pigat candu ses a solu e chena cosa de fai.

“Ita stocada fatzu notesta? Stau ca mi-nci andu a su Poetu a mi fai una birrixedda...” Aici faciora a is seti si fut bistiu e nci fut bessiu. Iat acutu a fai binti metrus in s'arruga candu iat intèndiu una boxi tzerriendi-ddu de su curridòriu a su segundu pranu.

“O Sìrviu, la' ca ddoi est Pedru a su telèfunu!” dd'iat nau su cumpàngiu de apartamentu. Nci fut torrau assusu sartendi is scaleris a duus a duus.

“Ciau Pedru! E comentis ddu scidiast ca fia abarrau in Casteddu?”

“No ddu scidia. Apu bòfiu provai a biri chi t'agatà. Benis a pizzeria? Depeus bessiri cun is agrònomas.”

“Cali agrònomas? Deu no ddas connòsciu!”

E pròpiu sa dii, in sa pizzeria de Is Tres Arcus, dd'iat connota, a Lionora. Si fiant pràxius luegus, apustis de essi bessius impari unas cantu bortas, in tres mesis si fiant amoraus che piciocheddus mancai tenessint giai trint'annus. E candu si-dd'arremonat, ddi narat: “E chi su delegau no m'essit pediu de abarrau in Casteddu? E chi Pedru no m'essit tzerriau? E chi su cumpàngiu de apartamentu dd'essit nau ca nci fia giai bessiu, intamis de s'incarai a mi tzerriai? Eh, ddu biis ca dd'iat scritu su fadu ca si depiaus connosci?”

Issa ddu castiat e fadiat un'arrisixeddu, cuss'arrisixeddu suu mesu trotu, e is ogus a colori de nuxedda ddi luxiant de prexu.

Sìrviu est castiendi aforas de sa fentana, est su 5 de abrili, cras fait is annus (cantus funt, giai otanta? oi Lionora nd'iat a ai fatu unu de mancu), ddoi at soli inforas, su soli de tzertus meriis de beranu candu s'àiri lèmpia alluxentat s'erba e is follas de is matas de unu birdi chi est su gosu de sa terra. Fùrriat is ogus ainturu de s'apostu, Crara est prencendi s'arropa, ddi donat is palas, est

una femina forti ancora, est diferenti meda de Lionora, tenit assumancu dex'annus de mancu, est prus grassitedda e tundixedda cant'issa fut làngia e dilicada, est soliana e amistantziosa cant'issa fut lunàdia e unu pagheddu umbrosa. Sirviu si-ndi spantat de ai pòtziu stimai a forti duas feminas aici diferentis. Ita nc'intrànt apari cussas duas? Ah, ei, ei, su fadu. E torrat a arregordai...

Lionora is primus tempus no boliat fillus: "Ma comentu fais a nci scavulai una criaturedda notzenti in custu mundu aici malu? - naràt issa totu atzicada - E chi no nci arrennesceus a dda fai cresci beni? E chi nci acabat a si drogai po nexi nosta? E chi si morreus cand'est pitichedda ancora? No dd'eus intèndiu tanti bortas? Unu crescit, stùdiat, imparat unu traballu, connoscit una cumpàngia, si-nd'amorat, si cojat, fait unu fillu, sa dii apustis bessit de domu, unu macu ddu strecat cun sa màchina, e spaciau totu! Deu no bollu fai fillus chi podint abarrau orfuneddus sa dii apustis nàscius."

Comentu ddu podiat sciri it'iat scritu su fadu? Forsis ddoi at cancunu a càncua parti in su celu chi ti pispisat in s'origa su chi t'at scritu su fadu?

E Sirviu puru iat tentu una pariga de ameletzus. Sa dii chi si fiant fatus a sposus, andendi a domu de issa po connosci sa famillia sua, iat tentu un'incidenti a màchina lissinendi in sa cilixia, po pagu no nci fut arrutu in d-unu sparavundu e in s'atzapulada a sa coreta una busa chi teniat agoa si fut furriada a fundu assusu e nd'iat segau su cambu de un'arrosa arrùbia chi iat pigau po issa. Sa dii chi si fiant connotas is duas famillias, andendi a ndi pigai is sorgus, iat cassau in prenu a centu a s'ora unu cani mannu chi dd'iat trassau s'arruga e dd'iat arrogau totu s'ananti de sa màchina.

"E ita dd'ia a ai dèpia lassai, timendi chi no s'essint liau ogu?" pensat imoi Sirviu. No nci at crètiu mai a brebus, acuamedallas e sciollòrius aici. Cosas po genti nioranti, no po studiaus che a issus. E difatis candu ddu torrànt a arremonai cun Lionora nd'arriant sèmpiri. Insaras no ddu podiant sciri ca dd'iat scritu su fadu...

Torrat a castiai a Crara, su paneri ddi sàntziat sighendi sa mòvida de su bratzu chi ghiat su ferru cun ingestus spertus. Bellu paneri ladu, 'ta làstima chi cussus fiancus càpidus no ant pòtziu donai acatu a una criatura, cantu nd'at sunfrii, pòbera femina!

A s'acabu a Lionora dd'iat cumbinta, e tres annus apustis de sa coja fut nàscia una pipia. Candu dd'iat bia fut abarrau spantau. Gei fut pagu bella! Is lìnias de sa facixedda fiant aici donosas e dilicadas chi parriant pintadas de una deidadi de su celu. Candu contàt aingèriu ca fut sa prus bella de su "niu", Lionora ddu castiàt arriendi e ddi naràt: "Mancu mali chi assimbillat a mei, deghinou no t'iaist a podi bantai aici!"

Sa pipia teniat giai duus annus candu su fadu ddis iat donau su de tres ameletzus, s'arvriu prus pretzisu. A Lionora ddi fut bessiu unu tzùmburu a brenti, pròpiu asuta de is costas, a primu piticu, ma chi fut crèsciu candu fut allatendi finsas a si fai mannu che un'aràngiu. Impensamentaus fiant andaus a fai un'ecografia, chi iat amostau un'angioma a su figau de ses centimètrus, una spètzia de arrumbulloni de benas prenas de sànguni. Timendi po no si segai e arriscai de morri desangunada Lionora iat detzìdiu de si-ndi-ddu fai bogai e si fut fata operai in terramanna in d-unu centru spetzialisau. De chi fiant torraus a domu, una dii Lionora iat nau: "Ma cussus angiomas gei no ant a podi cresci in su ciorbeddu puru?"

S'arrespusta dd'iat donada su fadu. Ca issu no si movit fadendi fai is cosas sceti, ma no fadendi-ddas fai puru. Difatis no iant fatu nudda, su pregontu de Lionora nci fut arrutu

in su scarescidroxu, no nd'iant chistionau mai prus e no iant mancu circau de sciri càncua cosa de is dotoris.

Sìrviu nci at torrau a pensai centumilla bortas. "Ma chi puru dd'iaus scìpiu, nci-dd'iaus fata a detzidi de ddi fai aberri sa conca?" Po annus e annus s'est fatu cussu pregontu cun su coru trumentau, e mai est arrennèsciù a si donai un'arrespusta. Ca su fadu est bonu a scriri sa vida de is òminis candu no funt bonus is òminis a si-dda scriri a solus etotu.

Crara at acabau de prenciai, si fùrriat a castiai a Sìrviu e ddu biit annugiau, is ogus ùmbidus. S'arregordat ita dii est oi e cumprendit totu. S'acostat a Sìrviu, si setzit acanta, ddi pigat is manus cun is suas e a boxi callenti e sullena: "Issa iat a essi cuntenta - ddi narat - e artiva puru de su chi as fatu po is pipias."

"E deu puru seu cuntentu de t'ai agatau e de su chi tui as fatu po is pipias."

"Gei ddu sciis ca funt fillas mias, - e ndi ghetat un'arrisixeddu - e gei ddu sciis comenti m'as agatau!"

Apustis de ses annus de sa primu pipia, ndi fut arribada un'àtera. Custa fut sìmbili in totu a su babu e Sìrviu si-dd'iat gosada de pitichedda prus chi no essit fatu cun sa manna. Ma un'annu e mesu apustis, su fadu iat scritu sa pàgina prus mala. Una cenàbara frida de mesi-de-idas Lionora si fut intèndia mali a su traballu, in pagu tempus fut intrada in coma e sa dii apustis si fut morta in spidali cun d-un'emorragia a su ciorbeddu po nexi de un'aneurisma (un'artèria mali formada) chi si fut segau. Su chi issa timiat de prus, a lassai is criaturas suas a solas chena de mama po giai totu sa vida, su fadu dd'iat giai scritu e parriat chi si-nd'arriessit de dd'ai collionada aici a tìrria.

Ma su fadu a bortas est strambecu puru. Candu parrit chi ti-nd'apat suciau totu sa gana de bivi e su liburu de sa vida tua siat spaciau, est prontu a scriri un'àtera pàgina, e mancai no mala etotu, antzis incapat prus bella puru de àteras chi crediast essi is mellus finsas a insaras.

Sa cenàbara apustis de sa morti de Lionora fut andau a sa banca a serrai su contu chi teniant impari e a nd'aberri un'àteru a nòmini suu feti e iat agatau un'impreada noa ("Seu innoi de ses mesis ma forsis no m'at a agatai prus ca seu abetendi de cambiai seu de traballu de dii in dii", iat nau issa). Issu no dd'iat mai bida a primu, e fut praxerosa, amistantziosa, abista, e bella puru (totu cosas chi sa menti iat "intèndiu" chena de ndi tenni cuscièntzia e chi ddas iat torradas a arregordai agoa sceti).

Una pariga de diis apustis ddoi fut torrau po derramai un'assinniu (ca is sorgus dd'iant torrau una parti de sa spèndida po s'interru) e in sa càscia iat agatau sa pròpiu impreada. Duas bortas in pagus diis, apustis de ai fatu bias fadditas po ses mesis! E insa' Sìrviu, fendi una cosa chi no ddi fut avesca ca fut bregungiosu meda, iat obedèssiu a un'idea stramba e arreppentina e dd'iat pregontau su nòmini.

"Mi nant Crara" iat nau issa sèmpiri praxerosa.

"At biu ca si seus torraus a biri luegus?"

"Eja, no parrit berus, no si fiaus atopaus in ses mesis!"

Un'àtera pariga de diis apustis, torrau po un'àteru assinniu de Lionora (una pagamenta de dannus po un'incidenti chi iat tentu, arribada pròpiu sa dii chi si fut morta), abetendi chi fessit tocau a issu, iat intèndiu a unu domandendi: "Ma sa sennoreda Crara no nc'est oi?"

"Nossi, dd'ant mòvia a una filiali de Casteddu." "Comenti iat nau issa etotu" iat pensau Sìrviu.

Duus mesis apustis, a su noti, fut crocau ligendi candu totindunu ddi fut benia un'àter'idea stramba e arreperina, si-ndi fut pesau, iat circau in s'oreria de Lionora, nd'iat pigau s'aneddu suu e si-ddu boliat ponni asuba, ma comentu fadiat? no portat mai cadenedda a su tzugu e no nci-dd'intrat mancu in su didixeddu de sa manu ca fut tropu piticheddu. Chena de arraxoni peruna e in manera tonta puru si-dd'iat infilau a su bratzaletu: *"Um, si biit de atesu ca no podit abarrai inguni, baddat tropu, bolit firmau. Eh, imoi ddu lassu su pròpiu, mancai una dii sceti, cras ap'a detzidi ita ndi fai."*

S'incràs a mangianu dd'iat tzerriau sa banca, ca fut arribau un'addèpidu a su contu bèciu chi iat firmau Lionora chena de ddi nai nudda, e si-nci fut acostau a sa bessida de traballu. In sa càscia s'impreau dd'iat nau de intrai àinturu de s'ofitziu ca dd'iat a ai agiudau una collega.

Intrat àinturu e agatat torra a Crara! Ma no dd'iant mòvia a Casteddu? Issa cun s'abileza e donosidadi cosa sua ddi sciollit su barrancu in d-unu momentu. Ddi pedit una firma. Comentu allònghiat sa manu po pigai sa pinna, s'aneddu de Lionora nci stupat totindunu de sa màniga de su mallioni. Sirviu nci-dda torrat a cuai impressi cun s'àtera manu. Est totu stontonau e abrabalucou. *"Ma comentu, mi-ndi depu giai andai, - pensat - ia a bolli abarrai, sciri càncua cosa de tui, est su fadu chi ti mandat?"*

"Perdonit-mì chi mi permitu, ma no nci-dd'iant mòvia a Casteddu?"

"Sissi, giai de duus mesis, ma seu innoi po oi sceti, s'est amaladiada sa diretora."

"Po oi sceti? E a mei m'ant tzerriau custu mangianu!" Sirviu ndi bessit de sa banca cun s'ànima murighendi, un'idea sola siddada in conca, sfundoriada e stravanada in totu sa craresa sua. *"Custa femina mi-dd'at mandada Lionora!"*

Sirviu stringit is manus de Crara e dda càstiat a ogus tristus.

"Gei ddu sciu comentu t'apu agatau. E tui narast ca no crediast a su fadu".

"No ddu sciu chi ddu depaus tzerriai fadu. O no ant a essi is ànimas de is carus nostus chi s'abarrant acanta e s'acumpàngiant ghiendi-sì me is arrugas de su mundu?"

"Incapat tennis arraxoni. E Lionora depit ai pensau a tui puru..."

Sirviu ndi fut bessiu de sa banca giai currendi, cun su sentidu de tenni acanta a Lionora sua, fut torrau a domu, iat abetau chi is pipias si fessint dromias e si fut postu a scriri una lìtera a Crara. E dd'iat scritu ca teniat arraxonis po crei chi su fadu ddus iat fatu atopai e, chi issa nci credessit o no, po praxeri de ddu tzerriai, ca dd'iat a ai spricau sa càusa de una lìtera aici sfundoriada.

Issa no nci crediat a su fadu, ma dd'iat tzerriau su pròpiu...

"Tui creis chi siat stètia Lionora a fai totu?"

"Chini podiat sciri ca deu ia a essi bòfiu duas fillas feminas che a issa, e no ndi podia tenni? Chini prus de issa iat a essi pòtziu scioberai un'àtera mama po is criaturas suas?"

Is ogus de Crara cumintzant a ddi luxi, una làmbriga ddi calat in sa trempa arrùbia e prenitèdda.

Sirviu s'acostat e ddi carinniat sa trempa. Si càstiant a ogus e sa stima chi ddus at unius po prus de trint'annus s'afòrtiat un'àteru pagheddu ancora. Ddu sciint totu e is duus ca no funt a solus. Un'àtera stima manna, de una criatura chi su fadu nd'at bòfiu liai de su mundu tropu chitzi, ddus ingiriat e ddus amparat.

"A si torrai a biri in s'àteru mundu, Lionora. Prestus ddoi eus a essi nosu puru. E teni passientzia po sa mala sorti chi t'est tocada. Ca dd'iat scritu su fadu..."

Stèvini Cherchi